

Тата

Віталь Цыганкоў

Слову „тата“ тлумачальны слоўнік дае вельмі простае вызначэнне: „тое, што і бацька“. Вызначэнне, зь якім ніяк ня хочацца пагаджацца. Слова „бацька“ ў параўнаньні са словам „тата“ мае зусім іншую тэмпературу шчырасьці. Бацькам можна назваць свайго тату, але татам называюць звычайна толькі свайго бацьку. Да таго ж толькі слова „тата“ нарадзіла столькі прыгожых і ласкавых утварэньняў: татачка, татуля, татка, татулька, татуся і нават татуська.

„Тата“ — слова старажытнае, як сам сьвет. У многіх мовах яно гучыць вельмі падобна: „тата“, „папа“, „дад“, „дада“ і гэтак далей. Розьніца тут такая ж, як паміж беларускім гаў-гаў і ангельскім баў-ваў... Тыя ж самыя гукі розныя народы чуюць па-рознаму. „Тата“ — гэта імітацыя першых гукаў дзіцяці: эгаістычныя бацькі чамусьці вырашылі, што першыя словы немаўляткі павінны быць „мама“ і „тата“. Хаця хто ведае, што ён там на самой справе гаворыць.

Сапраўды, розьніцы ў паходжаньні слова „тата“ ў розных мовах няма, але розьніца ў катэгорыях нацыянальнага вельмі моцная, нават сымбалічная. Паміж „папай“ і „татам“ такая ж дыстанцыя, як паміж „чашечкой кофе“ і „кубачкам кавы“. Для многіх беларусаў гэтая дыстанцыя непераадольная.

Трактарабудаўнік

Аляксандар Лукашук

У гэтым слове можна расчуць ці ня ўсю гісторыю стагодзьдзя, якое з на-
тужным завываньнем матораў і сінімі атрутнымі выкідамі, перамолваючы
траву й падлесак, пакідаючы па сабе чорныя рваныя раны, няўмольна й бяз-
літасна паўзла празь Беларусь. З усходняй сталіцы яна ўяўлялася бездараж-
жу, што патрабуе акультурваньня; там з ахвотай перакладалі радкі самаха-
рактарыстыкі пра „пана сахі і касы“.

„Traho“ па-лацінску — „цягну“. Савецкі трактар цягнуў за сабою ка-
лектывізацыю з раскулачваньнем і голадам, мэліярацыю са зьнішчэньнем
рэчак ды лугоў, выкарчоўваў зь вёсак будучыню і на дзесяцігодзьдзі зага-
няў юнакоў і дзяўчат у катушкі вечна п’яных інтэрнатаў трактарабудаў-
нікоў.

Хто бываў у цэхах Менскага трактарнага заводу, той не забудзе тамтэй-
шай мёртвай зямлі й паветра, і твары старых рабочых — зямліста-шэрыя,
быццам працяг жалезных прыладаў. Трактарабудаўнік стаўся вяршыняй
эвалюцыі пана сахі і касы.

Танную прадукцыю менскіх трактарабудаўнікоў ахвотна куплялі фэрмэ-
ры Азіі, Афрыкі і Амэрыкі; шмат дзе і сёньня першая асацыяцыя на слова
„Беларусь“ — трактар.

Калі рабочыя заводу выбіраліся ў цэнтар, яны казалі — едзем у горад.
Трактарны пасёлак з палацам культуры, стадыёнам „Трактар“, бульварам
трактарабудаўнікоў, парткамам на правах райкаму ўспрымаўся як гэта. Тут